

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR

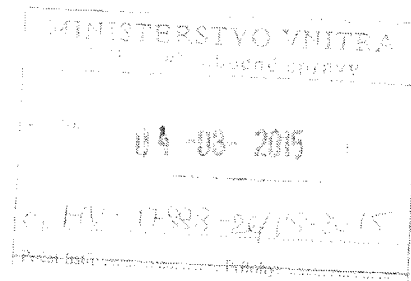
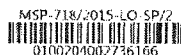
Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2

Odbor legislativní

VÁŠ DOPIS č.: MV-17888-24/VS-2015
ZE DNE: 15. 7. 2015
NAŠE č.: MSP-718/2015-LO-SP/2

VYŘIZUJE: Mgr. Adam Hexner
TEL.: +420 221997358
FAX: +420 221997558
E-MAIL: ol@msp.justice.cz

Vážený pan
JUDr. Václav Henych
ředitel odboru všeobecné správy
Ministerstvo vnitra
náměstí Hrdinů 1634/3
Praha 4 140 21

V Praze dne 29. 7. 2015

Vážený pane řediteli,

obracíme se na Vás v souvislosti s Vašimi dotazy týkajícími se některých dílčích záležitostí z agendy matriky, jmen a příjmení, doručenými Ministerstvu spravedlnosti dne 15. 7. 2015. Předně si Vás dovoluujeme upozornit, že Ministerstvu spravedlnosti nepřísluší podávat závazný výklad právních norem. K jednotlivým dotazům nám přesto dovoluňte sdělit následující.

I. Zápis osvojení do knihy narození

Je třeba mít za to, že na rozdíl od právní úpravy zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, platného do 31. 12. 2013, poskytuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (dále jen „OZ“), ustanovením § 840 ve spojení s ustanovením § 844 soudu možnost rozhodnout o osvojení dítěte pouze jedním způsobem, a to jako o osvojení zrušitelném. Soud by patrně neměl o osvojení rozhodnout jako o nezrušitelném ihned, ale měl by tak případně učinit pouze dodatečně, za podmínek § 844 OZ.

Z výše uvedeného vyplývá, že soudy dle našeho názoru v současné době nemusí v oznámení o osvojení zasílaném matričnímu úřadu uvádět informaci, o jaký typ osvojení se jedná, neboť osvojení, o kterém rozhoduje, musí být vždy zrušitelné. Dříve, než dojde k přeměně zrušitelného osvojení na nezrušitelné během času dle ustanovení § 840 odst. 2 OZ, může soud přeměnit osvojení na nezrušitelné pouze dodatečným rozhodnutím, o kterém by měl matriční úřad rovněž vyrozumět.

II. Dohoda o jménu dítěte narozeného mimo manželství

Dle ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „ZMJP“), je možné zapsat příjmení dítěte rodičů, kteří nejsou manželé, na základě dohody těchto rodičů učiněné při určení otcovství. U osobního jména dítěte tuto dodatečnou možnost zápisu jména

dítěte ZMJP neupravuje. Úpravu postupu určení jména a příjmení před určením otcovství pak obsahuje OZ, který ve svém ustanovení § 861 jasně stanoví, že v případě, kdy otec dítěte není znám, dítě nese příjmení matky a matka dítěti zvolí jméno osobní.

Smyslem zákona je zjevně dát rodičům možnost, aby se dohodli, že dítě při dodatečném určení otcovství ponese příjmení otce, aby byla jasně deklarována příslušnost k jeho rodině. U osobního jména dítěte však změna z tohoto pohledu není dle našeho názoru žádoucí ani možná, a to i vzhledem k odlišným funkcím příjmení a jména osobního v životě člověka.

III. Dohoda o příjmení dítěte narozeného mimo manželství

V situaci, kdy při uzavírání manželství snoubenci prohlásí, že si ponechávají svá dosavadní příjmení dle ustanovení § 660 písm. b) OZ, mají dle ustanovení § 661 odst. 1 OZ povinnost souhlasným prohlášením určit, jaké příjmení ponесou jejich společné děti, přičemž smyslem této právní úpravy je, aby všechny společné děti muže a ženy měly stejné příjmení.

Nejsou-li rodiče dítěte manželé, mohou souhlasným prohlášením určit jako příjmení dítěte příjmení jednoho z nich, a to zcela svobodně. Pokud se však jedná o nikoli první dítě rodičům společné, lze se domnívat, že se uplatní pravidlo, podle kterého mají mít všechny společné děti týchž rodičů stejné příjmení, a to vzhledem k účelu normy dle úpravy příjmení dětí manželských, tedy v souladu se zásadou, že společné děti týchž rodičů by měly mít stejné příjmení (*per analogiam*).

IV. Užívání příjmení dítěte narozeného mimo manželství

Jestliže byla dítěti do knihy narození zapsána dvě příjmení po otci, a je tedy osobou ve smyslu ustanovení § 70 odst. 1 písm. d) ZMJP, zákon nikterak nevylučuje, aby takové dítě využilo svého práva dle ustanovení § 70 odst. 2 ZMJP a prohlásilo, že bude nadále užívat pouze jedno z příjmení, byť toto oznámení za dítě budou činit jeho zákonní zástupci v důsledku nedostatku svéprávnosti takového dítěte. V takové situaci dle našeho názoru dítě i nadále ponese příjmení jednoho z rodičů, neboť otec (s dvěma příjmeními) příjmení dítěte nadále má, je to jedno z jeho více příjmení.

V. Dohoda snoubenců o příjmení po uzavření manželství

Omezení, které OZ v ustanovení § 662 odst. 2 pro možnost dalšího řetězení připojovaných příjmení stanoví, je dle našeho názoru vzhledem k důvodu, pro který bylo zavedeno (tedy snaha předejít situaci, kdy bude mít jedna osoba více než dvě příjmení), nutno vztáhnout na veškerá příjmení. Termín „připojované příjmení“ je tak v kontextu OZ (viz též § 1 odst. 1 věta první OZ) nutno chápat jako příjmení vzniklé připojením jednoho příjmení k druhému, a to bez ohledu na to, za jakých okolností k tomuto připojení došlo. Odlišný výklad by dle našeho názoru vedl k absurdním situacím, např. té, kterou popisujete ve svém dotazu, což by bylo zjevně v rozporu s úmyslem zákonodárce.

VI. Přijmení rozvedeného manžela

Vzhledem k tomu, že při oznámení návratu k původnímu příjmení u matričního úřadu neprobíhá správní řízení a matriční úřad nevydává o změně příjmení rozhodnutí, ale pouze zkoumá, zda byla dodržena zákonem stanovené šestiměsíční lhůta (viz ustanovení § 759 OZ), povinnost užívat původní příjmení není podle našeho názoru vázána na rozhodnutí správního orgánu, ale logicky spíše právě na toto oznámení.

Pro úplnost uvádíme, že Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy, státní zastupitelství, vězeňství, probaci a mediaci a do jeho působnosti nespadá podávání závazného výkladu právních předpisů; tato kompetence náleží v rámci řízení o konkrétní věci soudu. Výše uvedené stanovisko má pouze informativní, nezávaznou povahu.

S pozdravem

JUDr. Pavla Belloňová, Ph.D., v. r.
ředitelka legislativního odboru

za správnost: Eva Štěpánková